

Tantárgy neve: Európa népei és kulturális kisebbségei Peoples and cultural minorities of Europe	Tantárgy Neptun kódja: BTKVN421 Tantárgyfelelős intézet: KVAI Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: Ilyés Zoltán egyetemi docens	
Javasolt félév: BA 4. félév, tavasz	Előfeltétel: Nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: Kollokvium
Kreditpont: 2	Tagozat: Nappali
<p>Tantárgy feladata és célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy bemutassa Európa – Közép-Európán kívüli – népeinek történetét, a földrész nyelvi, etnikai, vallási, kulturális és nemzeti sokféleségét. Hangsúlyosan foglalkozunk az eltérő nemzetépítési és államfejlődési modellek a kultúrára, a mentalitásra, a mindennapokra gyakorolt hatásával, valamint a kulturális kontaktusok természetével és a modernitás migrációs folyamatai eredményeként – főleg Nyugat- és Észak-Európában – létrejött multikulturális társadalmakkal. A kurzus során az európai nagyhatalmi törekvések tér- és identitásszervező hatását éppúgy érintjük, mint az európai egység gondolat fejlődéstörténetét és az integráció 20. századi történetét. A tantárgy kapcsolódik az Európa népei és kisebbségei c. tantárgyblokk többi kurzusához és az Etnikai identitás valamint a Multikulturalitás tantárgyakhoz.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés. Európa kulturális és politikai nagyrégiói. 2. Angolok. 3. Skótok, walesiek, cornwalliak, írek. 4. A Benelux államok népei . 5. Franciák (Franciaország regionális tagoltsága, nyelvi sokszínűsége és kulturális-nyelvi- nemzeti egységesülésének története. A francia régiók kulturális, nyelvi jellegzetességei). 6. Spanyolok, portugálok. 7. Olaszok, máltaiak. 8. Szerbek, bosnyákok, albánok. 9. Makedónok, bolgárok, pomákok. 10. Görögök, törökök, karakacsánok, gagauzok, tatárok. 11. Románok, aromunok, moldovánok. 12. Ukránok, beloruszok, oroszok. 13. Észak-Európa népei. 14. A Kaukázus népei. 	
Félévközi számonkérés módja: –	
<p>Értékelése:</p> <p>A kurzus értékelés a <i>Kulturális antropológiai szigorlat</i> (BTKVN427) részeként történik, külön vizsgázni belőle nem kell.</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Boden, Martina 2001: Krónika kézikönyv. Európa. Budapest: Magyar Könyvklub.</p> <p>Davies, Norman 2001: Európa története. Budapest: Osiris Kiadó-2000.</p> <p>Fernández-Armesto, Felipe 1995: Európa népei. Budapest: Corvina.</p> <p>Jelavich, Barbara 1996: A Balkán története. I-II. Budapest: Osiris Kiadó-2000.</p> <p>Mintzel, Alf 1999: Multikulturelle Gesellschaften in Europa und Nordamerika: Konzepte, Streitfragen, Analysen, Befunde. Passau: Wiss.-Verl. Rothe</p> <p>Niederhauser Emil 2001: Kelet-Európa története. Budapest: História-MTA</p>	

Történettudományi Intézete

Ajánlott irodalom:

Ádám Péter 2004: Francia-magyar kulturális szótár. Budapest: Corvina.

Bart István 2002: Angol-magyar kulturális szótár. Budapest: Corvina.

Bóka Éva 2001: Az európai egység gondolat fejlődéstörténete. Budapest: Napvilág Kiadó.

Grüber Károly 2002: Európai identitások: régió, nemzet, integráció. Budapest: Osiris – BIP – Kisebbségekért Pro Minoritate Alapítvány [Pro Minoritate könyvek] .

Hill, Richard 1999: Mi, európaiak. Budapest: Geomédia Szakkönyvek.

Hobsbawm, Eric J. 1987: Tömeges hagyomány-termelés: Európa 1870-1914. In: Hofer Tamás – Niedermüller Péter (szerk.): Hagyomány és hagyományalkotás. Budapest: MTA, Néprajzi Kutató Csoport 127-197.

Hobsbawm, Eric J. 1997: A nacionalizmus kétszáz éve. Budapest: Maecenas Kiskönyvtár

Pándi Lajos (összeáll.) 1995: Köztes-Európa 1763-1993 (Térképgyűjtemény). Budapest: Osiris-Századvég Kiadó.

Pándi Lajos (összeáll.) 1999: Köztes-Európa 1756-1997 (Kronológia.) Budapest: Teleki László Alapítvány.

Tantárgy neve: Mai magyar roma társadalom Today's Roma society in Hungary	Tantárgy Neptun kódja: BTKVN422 Tantárgyfelelős intézet: KVAI Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: Kotics József egyetemi docens	
Javasolt félév: BA 4. félév, tavasz	Előfeltétel: Nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: Kollokvium
Kreditpont: 2	Tagozat: Nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A magyarországi roma társadalommal kapcsolatos kérdéseket három kategóriára oszthatjuk: szociális, kulturális és közgondolkodási problémákra. Az előadás – rövid történeti áttekintés után – e három problémára fókuszál, ennek antropológiai tanulmányozásainak lehetőségeit vizsgálja. A kurzus etnohistoriai része hatalom és kisebbség relációjában közelít a roma kérdéshez, a politikai antropológia tárgykörébe utalva azt. Ezt követően a hallgatók betekintést kapnak a cigány folklór néprajzi feldolgozásába, kitérve a roma kultúra és a magyarországi nemzeti kultúra viszonyára. A félév nagyobb részében egy-egy, az alkalmazott antropológia kutatási módszereivel (is) vizsgálható, kérdésre helyezzük a hangsúlyt. A kurzus célja, hogy a hallgatók megfelelő rálátással és elméleti felkészültséggel rendelkezzenek a magyarországi cigányság problémáinak tanulmányozásához.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Roma népesség Magyarországon: rövid áttekintés I. (Zsigmond korabeli vándorlások, Oszmán Birodalom, Mária Terézia, II. József). 2. Roma népesség Magyarországon: rövid áttekintés II. (poszt-Trianoni helyzet, Porajmos, szocializmus). 3. Roma népesség Magyarországon: rövid áttekintés III. (rendszerváltás utáni helyzet, Európai Unió). 4. Roma zene és tánckultúra Magyarországon. 5. A magyarországi roma vizsgálatok eredményei: 1893, 1930, 1941, 1964, 1971, 1993. 6. Kistelepülések és urbanizációs folyamatok. 7. Roma csoportok térbeli mobilitása. 8. Hagyományörzés és korszerűsítés: hagyományos foglalkozások és az ipari társadalom. 9. Társadalmi-igazgatási önszerveződés. 10. Iskoláztatási kérdések. 11. A romák kriminalizálása a magyar igazságszolgáltatásban. 12. Roma vallásosság: hiedelmek, történelmi egyházak, kisegyházak. 13. Etnikai tudatosság: az állami és a civil szféra szerepe. 14. A roma társadalom életkörülményei: táplálkozás, higiéniai körülmények. 	
Félévközi számonkérés módja: –	
Értékelése: Az előadások és a kötelező szakirodalom anyagának ismeretére épülő vizsga (kollokvium).	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Bari Károly szerk. 1998: Tanulmányok a cigányságról és hagyományos kultúrájáról. Gödöllő: Petőfi Sándor Művelődési Központ.</p> <p>Glatz Ferenc szerk. 1999: A cigányok Magyarországon. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia.</p> <p>Kertesi Gábor 2000: A cigány foglalkoztatás leépülése és szerkezeti átalakulása 1984 és</p>	

1993 között. *Közgazdasági Szemle* május, 406-443.

Virág Tünde 2003: Gettósodó térség, gettósodó iskolarendszer. *Kisebbségkutatás* 2:363-373.

Babusik Ferenc szerk. 2002: A romák esélyei Magyarországon. Aluliskolázottság és munkaerőpiac – a cigány népesség esélyei Magyarországon. Budapest: Kávé Kiadó-Delphoi Consulting.

Csányi Klára szerk. 1997: Szöveggyűjtemény a kisebbségi ügyek rendőrségi kezelésének tanulmányozásához. Budapest: COLPI Alkotmány- és Jogpolitikai Intézet. A Nyílt Társadalom Intézet Társintézete.

Stewart, Michael 1994: Daltestvérek. Az oláh-cigány identitás és közösség továbbélése a szocialista Magyarországon. Budapest: T-Twins Kiadó.

Stewart, Michael 2001: Deprivációk, romák és underclass. *Beszélő* 7-8:82-95.

Ajánlott irodalom:

Berey Katalin – Horváth Ágota 1990: Esély nélkül. Budapest: Vita Kiadó.

Cahn, Claude 2002: Roma Rights: Race, Justice and Strategies for Equality. New York: Internationak Debate Education Association.

Csongor Anna 1991: Szegregáció az általános iskolában. Cigány osztályok Magyarországon. Budapest: Olvasáskutató Intézet.

Gagy József szerk. 1996: Egy más mellett élés. A magyar-román, a magyar-cigány kapcsolatokról. Csíkszereda: Pro Print Kiadó.

Tantárgy neve: Életmód, életstratégiák a magyarországi romáknál Lifestyles and life strategies among the Hungarian Roma	Tantárgy Neptun kódja: BTKVN423
	Tantárgyfelelős intézet: KVAI
	Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: Bán András egyetemi docens	
Javasolt félév: BA 4. félév, tavasz	Előfeltétel: Nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: Gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Tagozat: Nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A szeminárium a roma kultúrával foglalkozó tárgyak befejező, gyakorlati szemléletű kurzusa. A szeminárium válogatott esettanulmányok feldolgozására épül. Az egyes és folyamatosan aktualizált témák elemzése mellett a hallgatók a felmerülő szociokulturális problémák megoldására vonatkozó javaslatokat fogalmaznak meg. A szakirodalomból vett példák mellett a kurzus tárgyát képezik a tanszék terepkutatásai során, elsősorban a borsodi régióban megismert esetek.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezető óra. 2. A magyarországi cigányvizsgálatok cigányképe. 3. Gazdasági stratégiák a romák társadalmában. 4. Életmódtípusok a romák társadalmában. 5. Reprodukció, gyermekvállalás magyarországi roma közösségekben. 6. Nemi hierarchia magyarországi roma közösségekben. 7. A cigány-magyar együttműködés és egymás mellett élés formái. 8. Interetnikus (vallási, etnikai) konfliktusok cigányok-magyarok között. 9. A cigányok médiareprezentációi. 10. Filmvetítés I. 11. Filmvetítés II. 12. Az asszimilációtól az integrációig. 13. A kisebbségekről való politikai gondolkodás Magyarországon. 14. Összefoglalás. 	
Félévközi számonkérés módja: –	
<p>Értékelése: Szakirodalmi referátum elkészítésével és zárthelyi dolgozat megírásával történik.</p> <p>A szakirodalmi referátum: a kurzus valamennyi témaköréhez társadalomtudományi szövegeket rendeltünk, amelyekről egy/vagy több hallgató készít szakirodalmi referátumot. (Ugyanarról a témáról, több hallgató esetében is, értelemszerűen egymástól eltérő összefoglalásokat várunk: a hallgató önállóan dolgozzák fel a kijelölt szerzőt és témát.) Az így elkészített dolgozatokat a csoport tagjai az egymást követő szemináriumi foglalkozásokon 15-20 perces előadás (beszámoló) formájában ismertetik a kurzus további résztvevőivel.</p> <p>A szakirodalmi referátum tartalmi követelményei: az elkészített referátum strukturális értelemben két részből áll.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A referátum első felében a választott szöveg szerzőjének rövid biográfiája kerül bemutatásra (az életrajz meghatározó mozzanatait, eseményeit, az auktor fontosabb művei stb.). Ezt követően az adott szöveg szélesebb kontextusának ismertetése következik: pl. milyen eszméletörténeti irányzatok és/vagy impulzusok állnak a szöveg létrehozása mögött 	

(felvilágosodás, evolucionizmus, történeti partikularizmus stb.), milyen jellegzetességek utalnak erre a szövegben stb. (Terjedelem max. egy-másfél oldal)

2. A referátum jelentékenyebb része azonban a konkrét szöveg elemzését, értelmezését foglalja magába: a hallgató bemutatja a választott textus legfontosabb téziseit, ismerteti az abban felvetett alapvető elvi, empirikus problémákat, kitér a szöveg tematikus-szerkezeti felépítésére stb.; vitaindító szándékkal esetleg a szöveg kapcsán megfogalmazza saját kérdéseit. (Terjedelem min. 6 oldal)

Lényeges, hogy az elkészített szakirodalmi referátum, tartalmi értelemben önálló, azaz egyéni intellektuális munka, értelmezői erőfeszítés eredménye legyen. Ez azt jelenti, hogy a kurzust nem lehet internetes anyagok letöltésével és/vagy összeszerkesztésével abszolválni!

Plagizálás, internetes referátumok stb. esetén nincs mód sem aláírás, sem gyakorlati jegy megszerzésére. Kérem tehát a kurzus résztvevőit, hogy fektessenek energiát a kiosztott szövegek feldolgozására, fordítsanak időt azok elemzésére, s a megjelölt témák kidolgozásához elsősorban primér forrásmunkákat (a korszakkal, szerzőkkel stb. foglalkozó könyvtári lexikonokat, köteteket, szaktanulmányokat) használjanak.

Szakirodalmi referátum formai követelményei:

A referátum formai követelményei: min. 20 ezer karakteres (kb. 8 oldal) szöveg (betűméret: 12-es Times New Roman, sorköz: 1,5.)

A gyakorlati foglalkozásokon feldolgozott szakirodalmi szövegek ismerete (elolvasása) – függetlenül attól, hogy az adott témából, szerzői szövegből éppen melyik hallgató referál – a kurzus valamennyi tagja számára kötelező!

A gyakorlati jegy megszerzésére nincs lehetősége annak, aki:

A zárthelyi dolgozat: a szemináriumi foglalkozáson feldolgozott témák anyagából a félév során két összegző-rendszerező zárthelyi dolgozatot írnak a kurzus résztvevői.

A gyakorlati jegy megszerzésére nincs lehetősége annak, aki:

- háromnál több igazolatlan hiánnyal rendelkezik (az óralátogatás kötelező!),
- választott témájából nem referál (az előadás megtartásának elmulasztására nincs lehetőség, a távolmaradásra utólagos indokokat nem fogadok el!),
- nem tartja be a kitűzött feladatok teljesítésére megjelölt határidőket,
- aki nem olvassa el a tematikában szereplő szakirodalmak 50 %-át.

Kötelező irodalom:

Dupcsik Csaba: A magyarországi cigányságvizsgálatok cigányságképe. In: Szöveggyűjtemény a nemzeti kisebbségekről, 479-499.

Durst Judit 2002: A bordói „nem igazi cigányok”. Esettanulmány a parasztcigány identitásról http://beszelo.c3.hu/01/07_08/12durst.htm

Fleck Gábor–Virág Tünde 1998: Hagyomány vagy alkalmazkodás, avagy Gilvánfa kívül-belül. *Szociológiai Szemle* 1: 67–92.

Ladányi János – Szelényi Iván 2001: Van-e értelme az underclass kategória használatának? *Beszélő* 11: 94-100. <http://beszelo.c3.hu/01/11/09ladanyi.html>

Obláth Márton. A „cigány” kategória diszkurzív és történeti konstrukciója. In: *Anthropopolis* 3.1. 50-61.

Piasere, Leonardo 2000: Roma- és romá-cigányok Északkelet-Olaszországban. In: *Cigányok Európában. Nyugat-Európa*. Prónai Csaba szerk. Budapest: Új Mandátum, 450-482.

- Prónai Csaba 2000: A kulturális antropológiai cigánykutatások rövid története. In: Forray Katalin R. szerk.: Ciganológia-romológia. Budapest/Pécs: Dialóg Campus. 53-72.
- Stewart, Michael 2001: Depriváció, romák és az underclass. *Beszélő* 7-8: 82-95.
http://beszelo.c3.hu/01/07_08/11stewart.htm
- Szuhay Péter 1997: Csövesek – csicskák. Az ároktői romák esete a miskolci hajléktalanokkal. *Régió* 1997. 3-4. 110-137.
- Szuhay Péter 1999: Foglalkozási és megélhetési stratégiák a magyarországi cigányok körében. In: Glatz Ferenc szerk.: A cigányok Magyarországon. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest: 139-161.
- Szuhay Péter 2002 Akiket cigányoknak neveznek: akik magukat romának, muzsikusként vagy beásnak mondják. In: A cigányság társadalomismerete. *Iskolakultúra*, 9-32.
<http://www.iskolakultura.hu/documents/books/A%20cig%E1nys%E1g%20t%E1rsadalo%20mismerete.pdf>
- Szuhay Péter 2004: Pászítás, avagy az együttélés. A társadalmi együttműködés megteremtése és optimalizálása cigányok és magyarok között Szendrőládon. *Új Holnap* 2004 Nyár. 156-170.
- Tauber, Elisabeth 2006: A „másik asszony” kéregetni megy. A mangapen értelme az esztráiháró szintók körében. Cigány világok Európában. Budapest: Nyitott Könyvműhely, 172-184.
- Williams, Patrick 2000: A párizsi kelderások láthatatlansága. In: Cigányok Európában 1. Nyugat-Európa. Prónai Csaba szerk. Budapest: Új Mandátum,. 183-205.

Ajánlott irodalom:

- Dupcsik Csaba 2009: A magyarországi cigányság története, Budapest: Osiris.
- Forray R. Katalin szerk. 2000: Romológia – Ciganológia, Pécs: Dialóg Campus.
- Handó Péter 2008: Alvó konfliktusok mezején, Salgótarján: Palócföld.
- Horváth Ágota – Landau Edit – Szalai Júlia szerk. 2000: Cigánynak születni, Budapest: Új Mandátum.
- Kemény István szerk. 2000: A magyarországi romák, Budapest: Press Publica, 2000
- Ladányi János – Szelényi Iván 2004: A kirekesztettség változó formái, Budapest: Napvilág.
- Michael Sinclair Stewart 1994: Daltestvérek, Budapest: T-Twins.
- Prónai Csaba szerk. 2000-2005: Cigányok Európában 1-3., Budapest: Új Mandátum.
- Romano Rác Sándor 2008: Cigány sor, Budapest: Osiris.

Tantárgy neve: Társadalmi migráció és mobilitás Anthropology of migration and mobility	Tantárgy Neptun kódja: BTKVN424 Tantárgyfelelős intézet: KVAI Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: Biczó Gábor egyetemi docens	
Javasolt félév: BA 4. félév, tavasz	Előfeltétel: Nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: Szigorlat
Kreditpont: 2	Tagozat: Nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A tantárgy bevezető előadásai a migráció és a mobilitás antropológiatörténeti megjelenését, az antropológia elméletében játszott szerepét mutatják be. A kurzus során feldolgozásra kerülő témák a migráció és mobilitás recens dimenzióit és fontos összefüggéseit elemzik, ugyanakkor mindkét kérdés esetében megkerülhetetlen a 19-20. század vonatkozó hazai és nemzetközi történeti összefüggések ismertetése. Az antropológia a migráció és mobilitás problematikáját szociokulturális folyamatként kezeli. A félév második részében a nemzetközi migráció legfontosabb célországainak migráns kérdéskörével, az elfogadás és az integráció problémáival ismerkedünk meg.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés. Mobilitás elmélete, típusai. 2. A mobilitás társadalomtörténete Magyarországon. 3. Migráció elméletek. 4. Migráció típusok. 5. Migrációtörténet. 6. Diaszpóra-közösségek antropológiája. 7. Migráció és migráns közösségek I. USA, Kanada. 8. Migráció és migráns közösségek II. Nagy-Britannia. 9. Migráció és migráns közösségek III. Franciaország. 10. Migráció és migráns közösségek IV. Németország, Ausztria, Svájc. 11. Migráció és migráns közösségek V. Benelux- és Skandináv államok. 12. Migráció a Kárpát-medencében - történeti áttekintés. 13. Migránsok Magyarországon. 14. Összefoglalás. 	
Félévközi számonkérés módja: –	
<p>Értékelése: A kurzus értékelés a <i>Kulturális antropológiai szigorlat</i> (BTKVN427) részeként történik, külön vizsgázni belőle nem kell.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Cseresnyés Ferenc 2005: <i>Migráció az ezredfordulón</i>. Pécs: Dialóg Campus Feischmidt Margit – Zakariás Ildikó 2010: Migráció és etnicitás. In: Feischmidt Margit (szerk.): <i>Etnicitás. Különbségtermelő társadalom</i>. Budapest: Gondolat – MTA Kisebbségkutató Intézet, 152-172. Kovács Teréz 2000: Migrációs folyamatok Magyarországon a rendszerváltozás után. In: Horváth Gyula – Rechnitzer János szerk.: <i>Magyarország területi szerkezete és folyamatai az ezredfordulón</i>. Pécs: MTA RKK. Massey, Douglas et alii 2000: A nemzetközi migráció elméletei: áttekintés és értékelés In: Sik Endre (szerk.): <i>A migráció szociológiája</i>. Budapest: Szociális és Családügyi Minisztérium, 17-21. Sik Endre 2011: <i>A migráció szociológiája 1-2</i>. Budapest: ELTE-TáTK,</p>	

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_15_Sik_Endre_Migracio_sociologiaja_2_

Tóth Pál Péter 2001: Népeségmozgások Magyarországon a XIX. és a XX. században. In: Lukács Éva – Király Miklós szerk.: *Migráció és Európai Unió*. Budapest: Szociális és Családügyi Minisztérium

Valuch Tibor 2001: *Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében*. Budapest: Osiris, 94-234.

Ajánlott irodalom:

Beck, Ulrich 2003: *A kockázat-társadalom. Út egy másik modernitásba*. Budapest: Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság – Századvég Kiadó.

Bodó Julianna – Oláh Sándor szerk. 1996: *1996 Elmentünk? Székelyföldi életutak*.

Csíkszereda: Regionális és Antropológiai Kutatások Központja - Pro-Print.

Eriksen, Thomas Hylland 2008: *Etnicitás és nacionalizmus. Antropológiai perspektívák*.

Budapest- Pécs: Gondolat Kiadó – PTE Kommunikáció és Médiatudományi Tanszék.

Hárs Ágnes – Tóth Judit szerk. 2010: *Változó migráció - változó környezet*. Budapest: MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet.

Kováts András szerk. 2011: *Magyarrá válni. Bevándorlók honosítási és integrációs stratégiái*. Budapest: MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet.

Sik Endre – Tóth Judit szerk. 2000: *Diskurzusok a vándorlásról*. Budapest: Nemzetközi Migrációs és Menekültügyi Kutatóközpont.

Warneken, Bernd Jürgen 2003: *Bewegliche Habe. Zur Ethnographie der Migration*.

Tübingen: Ludwig Uhland-Institut für empirische Kulturwissenschaft.

Warneken, Bernd Jürgen 2006: *Dazu gehören zwei. Über Sozialbeziehungen zwischen Deutschlandtürken und Deutschen*.

Tübingen: Ludwig Uhland-Institut für empirische Kulturwissenschaft.

Tantárgy neve: Interkulturális kommunikáció Intercultural communication	Tantárgy Neptun kódja: BTKVN425 Tantárgyfelelős intézet: KVAI Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: Biczó Gábor egyetemi docens	
Javasolt félév: BA 4. félév, tavasz	Előfeltétel: Nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: Gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Tagozat: Nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A szeminárium a társadalmi migráció és mobilitás következményeként előálló interkulturális élethelyzetek esettanulmányokon, szituációs gyakorlatokon és kommunikációs tréning helyzeteken keresztül megvalósított antropológiai szemléletű elemzése. A hallgatók készségszinten elsajátítsák az interkulturális élethelyzetek felismerését, az ezekben végbemenő kommunikáció folyamatok elemzését, valamint az esetlegesen adódó szociokulturális konfliktushelyzetek – krízisek – kommunikációjának gyakorlatát. A tárgy az antropológia alkalmazott szemléletéből következő mediátori szerep alapismereteinek elsajátítását célozza</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az interkulturális kommunikáció fogalmának értelmezése. 2. Az interkulturális félreértés. 3. A kutató-antropológus és az interkulturális félreértés. 4. Migráció, az interkulturális élethelyzet és kommunikációja. 5. Az interkulturalitás hatalmi-politikai dimenziói. 6. Történelmi háttér és kommunikáció. 7. Interkulturális identitás és kommunikációja. 8. Interkulturális sztereotípiák és kommunikáció. 9. Interetnikus kapcsolatok és vallás. 10. Interkulturális esettanulmány. 11. Integráció és szegregáció az oktatásban. 12. Interkulturális kommunikáció és üzleti élet. 13. Interkulturális nevelés. 14. Összefoglalás. 	
Félévközi számonkérés módja: –	
<p>Értékelése: Az aláírás és gyakorlati jegy megszerzése szakirodalmi referátum szóbeli előadásával és írásbeli benyújtásával történik.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szóbeli referátum 15-20 perc. - Írásbeli referátum formai/tartalmi követelményei: - A referátum formai követelményei: min. 12 ezer karakteres szöveg (betűméret: 12-es Times New Roman, sorköz: 1,5.). - A referátum tartalmi követelményei: az elkészített referátum karakterizálja a választott téma alapvető elvi, empirikus problémáit, fontosabb tematikus csomópontjait, összegezi a hozzárendelt valamennyi kötelező szakirodalom legfontosabb tartalmi megállapítását. 	
<p>Kötelező irodalom: Tánczos Vilmos 2000: Kultúrák találkozása. Bonyodalmak egy gyimesi halottkísérő körül.</p>	

- In: Keletnek megnyílt kapuja. Csíkszereda: Pro-Print, 67-87.
- Salat Levente 2001: A szintézis esélyei az etnopolitikai konfliktusok okaival foglalkozó elméleti magyarázatokban. In: *Szöveggyűjtemény a nemzeti kisebbségekről*. 211-251.
- Szuhay Péter 1993: Ki az ember? A kétegyházi etnikai háború elemzése. *Régió*, No 4, 31-54.
- Kovács Éva – Vajda Júlia 2002: Mutatkozás. Budapest: Múlt és Jövő Kiadó, 141-200.
- Bindorffer Györgyi 2006: Sztereotipizáció az interetnikus kapcsolatokban. In: *Mindennapi előítéletek*. Budapest: Balassi Kiadó, 9-35.
- Bakó Boglárka 2006: Cigány módra – magyar módra In: *Mindennapi előítéletek*. Budapest: Balassi Kiadó, 36-64.
- Oláh Sándor 1999: Homoródalmás. In: *A többség kisebbsége*. Csíkszereda: Pro-Print, 277-298.
- Szilassy Eszter – Árendás Zsuzsa 2006: „Mi már a cigány gyerekek kapcsán megtanultuk a másságot” – menekült gyerekek és az őket tanító pedagógusok diskurzusai. In: Feischmidt Margit – Nyíri Pál szerk.: *Nem kívánt gyerekek? Külföldi gyerekek a magyar iskolában*. Budapest: MTAKI, 173-204.
- Feichmidt Margit: A „másság” az iskolában és a társadalomban. In: Feischmidt Margit – Nyíri Pál szerk.: *Nem kívánt gyerekek? Külföldi gyerekek a magyar iskolában*. Budapest: MTAKI, 2006. 205-236.
- Nyíri Pál: Kínaiak és afgánok Magyarországon: két migráns csoport érvényesülési stratégiái. In: Feischmidt Margit – Nyíri Pál szerk.: *Nem kívánt gyerekek? Külföldi gyerekek a magyar iskolában*. Budapest: MTAKI, 2006. 39-74.
- Szilassy Eszter: „Én nem vagyok rasszista, csak utálom a kínaiakat meg a négereket” – a külföldiekhez való viszony magyar serdülők beszédében. In: Feischmidt Margit – Nyíri Pál szerk.: *Nem kívánt gyerekek? Külföldi gyerekek a magyar iskolában*. MTA-ENKI, 2006. 97-128.
- Bohannon, Laura 2005: Shakespeare a bozótban. *Anthropolis* 2.1-2. 2005.

Ajánlott irodalom:

Tantárgy neve: Konfliktuskezelési technikák Techniques of dealing with conflicts	Tantárgy Neptun kódja: BTKVN426 Tantárgyfelelős intézet: KVAI Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: Kotics József egyetemi docens	
Javasolt félév: BA 4. szemeszter, tavasz	Előfeltétel: Nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: Gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Tagozat: Nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A tantárgy célja a kulturális antropológia – a gyakorló antropológus - kultúrák közötti tolmács szerepkörére épül. Szociokulturális életviszonyaink rendszerváltozást követő átalakulása intézményi és perszonális szintű konfliktusok sokaságát generálják. A tárgy célja a konfliktusok kulturális hátterének elemzése, kezelési technikáinak, a mediáció gyakorlatának alapfokú elsajátítása. A hallgatók elméleti és gyakorlati oktatást kapnak a konfliktuskezelésről. A kurzus hozzájárul a társadalomtudományi műveltség gyakorlati szemléletű alkalmazásának elterjedéséhez.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A konfliktus antropológiai értelmezése, funkciói a kulturális antropológiai gyakorlatban. 2. Az antropológiai terepkutatások értékkonfliktusai, erkölcsi dilemmái, szimuláció. 3. Konfliktuskezelő stratégiák felismerése és alkalmazása a terepmunka során 4. A konfliktushelyzet szereplőinek megismerése, modellezése 5. A konfliktus megoldást segítő tényezők megismerése 6. A konfliktushelyzetben észlelhető ellenállás feloldása 7. A környezet meggyőzése a problémamegoldása céljából 8. A konfliktusmegoldás vereségmentes módszere, játszma elméletek szimulálása 9. A szerepütközésből származó konfliktusok kezelése a terepgyakorlatok alapján 10. Társadalmi tolerancia, csoportok közötti konfliktus felismerése, szimuláció 11. A konfliktus és a stressz viszonyának felismerése 12. Eredményes kommunikáció az interjúhelyzetekben, a terepen, a szakmai munkát megelőző folyamatban 13. Kulturális dimenziók, a csoportok közötti konfliktusok, a bizonytalanság, az agresszió kezelése és az érzések kifejezése 14. Összefoglalás 	
<p>Félévközi számonkérés módja: Órai aktivitás, adekvát fogalmak használata, szóbeli referátum vállalása, ennek írásos benyújtása 20.000 karakter terjedelemben. A dramatikus, mediációs helyzetekben való aktív részvétel, a szituációs játékok elemzésében mutatott aktív, értelmező hozzáállás, fotó- és filmrészlet konfliktus-helyzeteinek felismerése.</p>	
<p>Értékelése: Teljesítmény értékelésének aránya: órai szóbeli beszámoló 30%, órai aktivitás 40%, dolgozat 30%. Ötfokozatú értékelés: 5: 90%; 4: 80 %; 3: 70 %; 2: 60%; 1: <60%.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Fischer, Roger – Ury, William – Patton, Bruce 1997: A sikeres tárgyalás alapjai. Budapest: Bagolyvár. Göncz Kinga – Geskó Sándor – Herbai István 1999: Konfliktuskezelés civil szervezetek számára. Budapest: Partners Hungary Alapítvány.</p>	

Olson, Mancur 1997: A kollektív cselekvés logikája. Budapest: Osiris.
Redlich, Alexander 2000: Konfliktusmoderálás. Budapest: Műszaki.
Roberts, Marian 2008: Mediation in Family Disputes: Principles of Practice. Ashgate Publishing, Ltd.
Tóth Pál Péter szerk. 1999: Döntőbíráskodás. Budapest: Püski.

Ajánlott irodalom:

Berne, Eric 1987: Emberi játszmák. Budapest: Gondolat.
Buda Béla 1978: Az empátia-a beleélés lélektana. Budapest: Gondolat.
Kertész Tibor 2009: Mediáció a gyakorlatban. Miskolc, Bíbor Kiadó.
Szedes Dóra Valéria 2013: A mediáció alkalmazási lehetőségei a civil szervezetek világában. Különös tekintettel az önkéntes munka során adódó konfliktusokra. Rézler Gyula Alapítvány.
http://share.pdfonline.com/ba274cd231734881b764368cba177f24/szederdora_rezler.htm
Túri Viktória 2009: A konfliktuskezelés nemi különbségeinek vizsgálata. *Bolyai Szemle* XVIII. évf. 3. szám (2009)
http://portal.zmne.hu/download/bjkmk/bsz/bszemle2009/3/01_turiviktoria.pdf

Tantárgy neve: Kortárs életmódtípusok Contemporary ways of life	Tantárgy Neptun kódja: BTKVN441 Tantárgyfelelős intézet: KVAI Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: R. Nagy József egyetemi adjunktus	
Javasolt félév: BA 4. félév, tavasz	Előfeltétel: Nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: Kollokvium
Kreditpont: 2	Tagozat: Nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: Az előadás azokat a jelenben is fellelhető, részben a múltban is meglévő, részben csak egy-két évtizedes múltra visszatekintő életmódtípusokat – munkavállalók, vállalkozók, managerek, bankárok, mezőgazdasági vállalkozók, szabad értelmiségiek stb. – veszi sorra, jellemzi, elemzi életmódjukat, amelyek ismerete nélkül nem alakítható ki közös horizontja recens kulturális antropológiai kutatásoknak. Vizsgálja, hogy milyen külső és belső értékek jellemezték ezen osztályokat, csoportokat, próbál az ideologizált, sztereotip, néhol közhelyes sémák fölé emelkedve árnyaltabb képet kialakítani, s egyben a múlthoz, a mához való kapcsolódási pontokat, magatartási, életmódviteli azonosító jegyeket felfedni.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az életmód fogalma és megjelenése a társadalomtudományokban, az antropológiában. 2. Az életmódkutatások jellemzői, az antropológiai megközelítés, a néprajzi életmód-kutatások, a szociológiai megközelítés, az osztályozás problémái. 3. Kitekintés a történeti életmódtípusokra, közvetett vagy közvetlen kapcsolat a kortárs életmódokkal (nemesség, polgárság, parasztság, munkásság stb.). 4. Történeti változások az emberi tőkében, a karriermintákban, a foglalkozási osztályban és a réteghelyzetben, a fontosabb fordulópontok háttere. 5. A fogyasztás és az életstílus, életmód kapcsolatai. 6. Az új elit kialakulása, jellemzői, átalakulása (managerek, bankárok, a politikai elit stb.) I. 7. Az új elit kialakulása, jellemzői, átalakulása II. 8. A középrétegek (város és falu, állami és magánszektor, posztiszocialista polgárosodás). 9. A szabad értelmiségi pályák. 10. A vállalkozói életmód kialakulása, története, státuszváltozásai. 11. Nagyvállalkozók, középvállalkozók, kisvállalkozók, kényszervállalkozók, egyéni vállalkozók stb. I. 12. Nagyvállalkozók, középvállalkozók, kisvállalkozók, kényszervállalkozók, egyéni vállalkozók stb. II. 13. A mai falu társadalomszerkezete, a mezőgazdaságból élők életmódja. 14. Várható életmódtípusok: jelen és jövő. 	
<p>Félévközi számonkérés módja: A félév közben megadott anyagból, megadott határidőre készített szakirodalmi referátum az aláírásért.</p>	
<p>Értékelése: Az előadások és a kötelező szakirodalom anyagának ismeretére épülő írásbeli, teszt típusú vizsga (kollokvium).</p>	
<p>Kötelező irodalom: Fábián Zoltán 1994: A középrétegek. in Kolosi Tamás – Tóth István György – Vukovich</p>	

György szerk.: Társadalmi riport. Budapest: TÁRKI.
Harcza István – Kovách Imre – Szelényi Iván: A posztoszocialista átalakulás válsága a mezőgazdaságban és a falusi társadalomban. *Szociológiai Szemle* 3. sz., 15-43.
Kolosi Tamás – Tóth István György szerk. 2010: Társadalmi riport, 2008. Budapest: TÁRKI.
Kolosi Tamás 2000: A terhes babapiskóta. Budapest: Osiris.
Laki Mihály 1998: Kisvállalkozás a szocializmus után. Budapest: Közgazdasági Szemle Alapítvány.
Majtényi György 2010: K-vonal. Uralmi elit és luxus a szocializmusban. Budapest: Nyitott Könyvműhely.
Róbert Péter – Sági Matild – Utasi Ágnes – Kovách Imre 1995: A középosztályok nyomában. Budapest: MTA PTI.
Szalai Erzsébet 1996: Az elitek átváltozása. Budapest: Cserépfalvi.

Ajánlott irodalom:

Róbert Péter 1999: Kikből lettek vállalkozók? A vállalkozóvá válás meghatározó tényezői Magyarországon a kommunizmus előtt, alatt és után. *Közgazdasági Szemle* XLV. évfolyam 5. sz., 403-427.
Lengyel György – Bartha András 1997: Bankárok: a magyar gazdasági elit domináns csoportja? *Replika* 25. sz., 67-86.
Bukodi Erzsébet 1999: Történeti változások, emberi tőke, karrierminták a foglalkozási osztály és réteghelyzet vizsgálatában. *Szociológiai szemle* 2. sz.
Kolosi Tamás – Sági Matild 1997: Rendszerváltás – elitváltás. *Századvég* 5. sz., 3-21.
Kovách Imre 1998: Posztoszocializmus és polgárosodás. *Szociológiai Szemle* 4. sz. 19-45.

Tantárgy neve: Hátrányos helyzetűek életmódja Life of the underprivileged	Tantárgy Neptun kódja: BTKVN442 Tantárgyfelelős intézet: KVAI Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: R. Nagy József egyetemi adjunktus	
Javasolt félév: BA 4. szemeszter, tavasz	Előfeltétel: Nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: Gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Tagozat: Nappali
<p>Tantárgy feladata és célja:</p> <p>Az alapvetően bevezető jellegű kurzus a hagyományos életmód-felfogás fogalmi keretein belül vizsgálja, ismerteti és elemzi azon magyarországi csoportok mindennapjait, életstratégiáit, amelyek valamilyen jellemvonásuk alapján hátrányosnak minősíthetők. Tisztázza a besorolás problémáit, széles definíciós kereteket nyújt az azonosításhoz. Számos hazai esettanulmány segítségével igyekszik részletesen ismertetni az egyes életmódtípusok kialakulásának történeti hátterét, jelenbeli életét, kutatási, módszertani állapotát. Részben alapot kíván nyújtani azon hallgatók számára, akik e témában kívánnak mélyebb ismereteket szerezni, részben igyekszik mindenki számára alapvetően árnyalni ezen életmódtípusok sztereotip felfogását.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A hátrányos helyzet fogalma. A társadalmi egyenlőtlenségek kialakulása, okok és okozatok. 2. A hátrányos helyzet-kutatások története, elméleti keretei, jelentős kutatások. 3. A szegénység-fogalom meghatározása, jellemzői, gazdasági és társadalmi okai, szegénység-felfogások, jelentős kutatások. 4. A hátrányos helyzet területi megoszlása. Hátrányos térségek, aprófalvak, „rozsdáövezetek”, tanyán élők, gettósodás. 5. Munkanélküliség és munkanélküliek Magyarországon. A munkanélküliség története, munkanélküli-képek, sztereotípiák, megoldási tervek, társadalmi beágyazódottság. 6. Időskorúak családban, egyedül és intézetekben. Stratégiák a társadalom különböző szintjein. 7. Az állami gondozott és a veszélyeztetett fiatalok helyzete. 8. A nagycsaládosok helyzete, gyermekvállalás, gyermekszám és gazdaság, állami szerepvállalás. 9. Hajléktalanok. Hajléktalanná válás, lakás nélküli életstratégiák, újkori lakáshiány, öregek a lakásban, lakásmaffiák, lakáshoz jutási esélyek. 10. Bűnözés és a bűnözők a rendszerváltozás után. Fiatal- és gyermekkorú bűnözők, a megélhetési bűnözés 11. Az egészségi állapottal összefüggő hátrányos helyzetűek életmódja. Hátrányos helyzet a kórházakban. 12. Mozgássérültek, vakok, süketek, értelmi fogyatékosok. 13. Alkoholizmus és drogfogyasztás, mint a hátrányos élethelyzet alapja és oka. 14. Összefoglalás 	
<p>Félévközi számonkérés módja:</p> <p>A jegyszerzés feltétele: rendszeres és aktív órai jelenlét maximum 3 hiányzással.</p>	
<p>Értékelése:</p> <p>Saját terepkutatáson alapuló szemináriumi dolgozat írásban történő beadása és ismertetése szóban (előre megadott határidőig), a félév során tárgyalt témák valamelyikéről.</p> <p>Teljesítmény értékelésének aránya: órai szóbeli beszámoló 30%, órai aktivitás 30%, írásbeli dolgozat 40%.</p> <p>Ötfokozatú értékelés: 5: 90%; 4: 80 %; 3: 70 %; 2: 60%; 1: <60%.</p>	

Kötelező irodalom:

(A kötelező irodalomból minden hallgató a saját témájához választ szakirodalmat)

A fogyatékos emberek helyzete. Népszámlálás 2001, KSH. 2003. Bp.

Andorka Rudolf – Spéder Zsolt 1996: Szegénység. in Sik Endre – Tóth István György szerk.: Társadalmi páternoszter. Budapest: BKE – TÁRKI, 33-48. p.

Bánfalvy Csaba 2010: A munkanélküliség szociálpszichológiájáról. Budapest: Akadémiai.

Ferge Zsuzsa 2000: Elszabaduló egyenlőtlenségek. Budapest: Hirschler Rezső Egyesület.

Gazsó Ferenc - Stumpf István szerk. 1995: Vesztesek. Budapest: Politikatudományi Intézet.

Havasi – Horváth – Schnell 1999: A szegények jellemzői a mai Magyarországon. Budapest: KSH.

Iványi Gábor 1997: Hajléktalanok. Budapest: Sík Kiadó.

Kertesi Gábor 1995: Cigány foglalkoztatás és munkanélküliség a rendszerváltozás előtt és után. *Esély*, 6. 1995. 4. sz. 19-63.

Mikkonen, Juha Pekka 2011: Social and material deprivation among youth in Finland:

Causes, consequences, and coping. University of Helsinki,

(http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sites/default/files/tapahtumatiedostot/Mikkonen_gradu.pdf)

Pikó Bettina szerk. 2011: A deviáns magatartás szociológiai alapjai és megjelenési formái a modern társadalomban. Szeged: JATE Press.

Simonyi Ágnes 1995: Munka nélkül. Családi alkalmazkodási stratégiák és hiányuk.

Szociológiai Szemle 1995/1. 55-70.

Spéder Zsolt 2002: A szegénység változó arcai. Budapest: Századvég.

Széman Zsuzsa 1996: Az időskorú népesség helyzetének változása. Budapest: ELTE.

Ajánlott irodalom:

Csité András – Kovách Imre 1997: A falusi szegénység. *A falu* 1997. tavasz, 49–54

Ferge Zsuzsa et alii szerk. 2002: Küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen. Budapest: ILO.

Scharf – Phillipson, – Smith – Kingston: Older People in Deprived Neighbourhoods: Social Exclusion and Quality of Life in Old Age.

http://www.esrc.ac.uk/Image/Older_People_Social_Exclusion_tcm11-9425.pdf

Tantárgy neve: Globalizáció és regionalizmus Globalization and regionalism	Tantárgy Neptun kódja: BTKVN443 Tantárgyfelelős intézet: KVAI Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: Ilyés Zoltán egyetemi docens	
Javasolt félév: BA 4. félév, tavasz	Előfeltétel: Nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: Szigorlat
Kreditpont: 2	Tagozat: Nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A tantárgy célja, hogy általános képet nyújtson a kortárs politikai, kulturális diskurzus két alapfogalmáról a globalizációról és a regionalizmusról/regionalizációról. A két látszólag ellentétes tendencia együttélése, hibridizációja mára az európai integráció konstans problémája, amennyiben a gazdasági és kulturális homogenizáció ellenvilágaként közösségek, csoportok, történeti régiók, államok a kulturális és nemzeti önazonosságuk megtartása érdekében sajátos regionális (és lokális) struktúrákat építenek fel. A tantárgy kapcsolódik az Európa népei és kulturális kisebbségei c. tantárgyblokkhoz és Etnikai identitás valamint a Multikulturalitás tantárgyakhoz. A tanegység további célja, hogy bemutassa a hiperpiac kialakulása, a kommunikáció fejlődése, a technikai civilizáció térhódítása, végső soron a globalizáció kiteljesedése következtében átértékelődő tér- és kultúrafogalmakat és ezek kutatási lehetőségeit. A kurzus második felében áttekintjük és a regionális identitás-konceptciókra alapozva bemutatjuk a legjellegzetesebb – kulturális alapú – regionális törekvéseket és ezek jogi, kisebbségjogi és közigazgatási hátterét.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Globalizáció, globalizmus – fogalomtörténeti bevezetés. 2. Globalizációs diskurzusok – Globalizáció és nemzetállam. 3. Glokalizáció – a globalitás és a lokalitás hibridizálódása (globlokalitás). 4. Globalizációkritika, globalizáció-ellenes mozgalmak. 5. Térélmény és lokalitás a posztmodern/későmodern társadalmakban. 6. „Modern nomádok” - a vándorló ember ikonográfiája. 7. Globalizáció és internet – a világ hálózatosodása. 8. A regionális identitásról. 9. A regionalizmusok története: politikai, etnikai, kulturális regionalizmusok I. 10. A regionalizmusok története: politikai, etnikai, kulturális regionalizmusok II. 11. Föderatív modellek Európában. 12. Európai szeparatista mozgalmak (baszkok, Korzika, Észak-Írország, Koszovó). 13. Az Európai Unió regionális politikája. 14. Összefoglalás. 	
Félévközi számonkérés módja: –	
<p>Értékelése: A kurzus értékelés a <i>Kulturális antropológiai szigorlat</i> (BTKVN427) részeként történik, külön vizsgázni belőle nem kell.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Almás Miklós 2002: <i>Korszellemv@dászat</i>. Budapest: Helikon. Appadurai, Arjun 1996: <i>Modernity at Large. Cultural Dimensions of Globalization</i>. Minneapolis/London: University of Minnesota Press. Appadurai, Arjun 1998: <i>Globale ethnische Räume</i>. In: Beck, Ulrich (Hrsg.): <i>Perspektiven der Weltgesellschaft</i>. Frankfurt am Main 11-40. Bauman, Zygmunt 2002: <i>Globalizáció. A társadalmi következmények</i>. Szeged: Szukits.</p>	

Berneker Ágnes szerk. 2002: *A globális világ politikai földrajza*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Clifford, James 1992: Travelling Cultures. In: Grossberg, Lawrence - Nelson, Cary - Treichler, Paula szerk.: *Cultural studies*. New York: Routledge 96-116.

Ellwood, Wayne 2003: *A globalizáció*. Budapest: HVG könyvek

Giddens, Anthony 2000: *Elszabadult világ. Hogyan alakítja át életünket a globalizáció*. Budapest: Perfekt.

Gupta, Akhil – James Ferguson 1992: Beyond „culture”: Space, identity, and the politics of difference. *Cultural Anthropology* 7. 6: 6-44.

Hannerz, Ulf 1996: *Transnational Connections: culture, people, places*. London: Routledge.

Horváth Gyula 2001: *Európai regionális politika*. Budapest – Pécs: Dialóg Campus.

Szabó Máté 2004: *Globalizáció, regionalizmus, civil társadalom*. Budapest: Századvég.

Ajánlott irodalom:

A. Gergely András 1997: *Kisebbség, etnikum, regionalizmus*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, Politikai Tudományok Intézete.

Bhabha, Homi K. 1994: *The Location of Culture*, London-New York: Sage.

Burawoy, Michael 2000: *Global ethnography: forces, connections, and imaginations in a postmodern world*. Berkeley: Univ. of California Press.

Clifford, James 1997: *Routes. Travel and Translation in the Late Twentieth Century*. Cambridge: Harvard University Press.

Éger György 2000: *Regionalizmus, határok és kisebbségek Kelet-Közép-Európában*. Budapest: Osiris Kiadó.

Glatz Ferenc szerk. 1997: *Globalizáció és nemzeti érdek*. Budapest: MTA.

Peter Niedermüller – Bjarne Stoklund szerk. 2001: *Europe. Cultural Construction and Reality*. Copenhagen.

Tibi, Bassam 1995: *Krieg der Zivilisationen. Politik und Religion zwischen Vernunft und Fundamentalismus*. Hamburg: Hoffmann und Campe Verlag.